دانشکده بهداشت

طرح دوره (Course Plan)

عنوان درس :مهارت های ارتباطی میان فردی (Interpersonal Communication Skills)

پیش نیاز/هم نیاز :ندارد **گروه آموزشی** :مهندسی بهداشت محیط **سال تحصیلی** :۱۴۰۶–۱۴۰۵ نیمسال اول

گروه فراگیران :دکترای پژوهشی مهندسی بهداشت محیط **تعداد و نوع واحد** :۲ واحد نظری

استاد :دکتر رویا پیروی

ایمیل: **peirovi.r@gmu.ac.ir**

هدف کلی درس :ارتقای دانش، نگرش و توانمندی عملی دانشجویان در برقراری، حفظ و بهبود ارتباطات اثربخش میان فردی در محیط‌های علمی، پژوهشی و حرفه‌ای، با تأکید بر خودآگاهی، ارتباط کلامی و غیرکلامی، گوش‌دادن فعال، همدلی، بازخورد، ابراز وجود، مدیریت تعارض و تعامل حرفه‌ای.

شرح درس :این درس بر مبانی و مهارت‌های ارتباطی میان‌فردی و کاربرد آن‌ها در روابط علمی و حرفه‌ای تمرکز دارد .مباحث شامل مفهوم و فرایند ارتباط، عناصر و مدل ارتباط، ارتباط کلامی و غیرکلامی، خودآگاهی، موانع ارتباط، گوش‌دادن و گوش‌دادن فعال، همدلی، گشودگی، حمایتگری، مثبت‌گرایی، تساوی، ابراز وجود، بازخورد، مدیریت تعارض و بهبود روابط است.

اهداف ویژه (اهداف شناختی / عاطفی / روانی‌حرکتی)

مفاهیم، عناصر، مدل‌ها و معیارهای ارتباط اثربخش میان فردی را توضیح دهد.

- ✓ نقش خودآگاهی، ادراک، نگرش، هیجان و زبان بدن را در کیفیت ارتباط تحلیل کند.
- ✓ موانع ارتباطی و الگوهای ناکارآمد ارتباط را در موقعیت‌های واقعی شناسایی و اصلاح کند.
- ✓ مهارت‌های گوش‌دادن فعال، پرسشگری، همدلی، بازخورد و ابراز وجود را در تعاملات علمی به‌کار گیرد.
- ✓ در جلسات علمی، کار گروهی پژوهشی، مذاکره و ارائه مطالب، ارتباطی روشن، محترمانه و حرفه‌ای برقرار کند.

روش تدریس: سخنرانی کوتاه و تعاملی، بحث گروهی، پرسش و پاسخ، تحلیل موقعیت و مورد (Case Analysis)، ایفای نقش، تمرین مهارتی، بازخورد همتایان، خودارزیابی و ارائه دانشجویی.

الگوی تدریس: یادگیری فعال و مشارکتی، حل مسئله، یادگیری مبتنی بر موقعیت و تجربه، بازتاب و خودارزیابی.

رسانه /ابزار کمک‌آموزشی: پاورپوینت، ویدئو و نمونه‌های ارتباطی، تخته، فرم‌های خودارزیابی، سناریوهای ایفای نقش، مقالات و منابع علمی، سامانه آموزش مجازی در صورت نیاز.

وظایف و تکالیف دانشجو:

- ✓ مطالعه منظم بخش‌های تعیین‌شده از کتاب و مشارکت فعال در بحث‌های کلاسی.
- ✓ انجام یک خودارزیابی اولیه و نهایی از مهارت‌های ارتباطی و تهیه بازتاب کوتاه از نقاط قوت و زمینه‌های قابل بهبود.
- ✓ تحلیل یک موقعیت واقعی ارتباطی در محیط دانشگاه/پژوهش و ارائه راهکار اصلاحی مبتنی بر مفاهیم درس.
- ✓ مشارکت در یک فعالیت ایفای نقش شامل گوش‌دادن فعال، همدلی، ابراز وجود یا مدیریت تعارض.
- ✓ ارائه کوتاه علمی با تمرکز بر وضوح پیام، زبان بدن، تعامل با مخاطب و دریافت بازخورد.
- ✓ تهیه و ارائه یک تمرین نهایی کاربردی در زمینه بهبود یک مهارت ارتباطی در محیط پژوهشی.

روش ارزشیابی دانشجویان:

شرح فعالیت	درصد
➢ فعالیت کلاسی، مشارکت، تمرین‌های مهارتی و خودارزیابی	٪۲۰
➢ ارائه/تکلیف کاربردی و تحلیل یک موقعیت ارتباطی حرفه‌ای	٪۳۰
➢ آزمون پایان‌ترم	٪۵۰

منابع مطالعه (اصلی/کمکی)

منبع اصلی :هاشمی، ایرج .مهارت‌های ارتباطی میان فردی .نسخه الکترونیکی معرفی‌شده برای درس.

DeVito, J. A. The Interpersonal Communication Book. Pearson.

Hargie, O. Skilled Interpersonal Communication: Research, Theory and Practice. Routledge.

مقالات علمی مرتبط با communication skills، active listening، empathy، feedback، conflict managementو professional communication.

محتوای منبع اصلی برای سطح دکترای پژوهشی با مثال‌ها و موقعیت‌های مرتبط با محیط دانشگاهی و پژوهشی تکمیل و کاربردی‌سازی می‌شود.

((جدول زمان‌بندی و طرح تفصیلی جلسات تدریس))

عنوان درس :مهارت های ارتباطی میان فردی تعداد واحد :۲ واحد نظری

نیمسال اول ۱۴۰۶–۱۴۰۵ گروه فراگیر :دکترای پژوهشی مهندسی بهداشت محیط

نام استاد :دکتر رویا پیروی

جلسه	موضوع	راهبرد تدریس	اهداف جلسات
اول	معارفه، تبیین انتظارات، ارزشیابی تشخیصی و خودارزیابی اولیه مهارت‌های ارتباطی	معارفه، پرسش و پاسخ، خودارزیابی و بحث تعاملی	در پایان جلسه دانشجو بتواند هدف درس را توضیح دهد، سطح اولیه مهارت‌های خود را ارزیابی کند و زمینه‌های بهبود را مشخص نماید. ۱- ۲-
دوم	مفهوم و معنای ارتباط، اهمیت ارتباطات میان فردی و عناصر فرایند ارتباط	سخنرانی تعاملی، تحلیل مثال و پرسش و پاسخ	تعریف ارتباط را بیان کند، عناصر ارتباط را تشخیص دهد و نقش فرستنده، پیام، گیرنده و بازخورد را تحلیل کند.
سوم	مدل‌های ارتباطی و نقش ادراک و بازخورد در انتقال پیام	حل مسئله، تحلیل موقعیت و بحث گروهی	یک فرایند ارتباطی را بر اساس مدل ارتباط تحلیل و نقاط ایجاد سوءتفاهم را شناسایی کند.
چهارم	ارتباط کلامی و غیرکلامی؛ زبان بدن، لحن، تماس چشمی و هماهنگی پیام کلامی و غیرکلامی	نمایش ویدئو، مشاهده و تحلیل، ایفای نقش	نشانه‌های مهم ارتباط غیرکلامی را تشخیص دهد و تأثیر آن‌ها بر برداشت مخاطب را توضیح دهد.
پنجم	خودشناسی و خودآگاهی در ارتباط؛ نگرش، برداشت از خود و تأثیر آن بر تعامل با دیگران	خودارزیابی، بازتاب فردی و بحث گروهی	ارتباط میان خودآگاهی و کیفیت روابط را تحلیل و نقاط قوت و ضعف ارتباطی خود را شناسایی کند.
ششم	موانع ارتباطی :قضاوت، ارائه راه‌حل نامناسب، تهدید، نصیحت، پرسشگری نامناسب، منحرف‌کردن بحث و پیش‌داوری	تحلیل مورد، ایفای نقش و بازخورد همتایان	موانع ارتباطی را در یک گفت‌وگو تشخیص داده و برای جایگزینی آن‌ها راهکار مناسب ارائه کند.

هفتم	گوش‌دادن و گوش‌دادن فعال؛ توجه، درک، بازتاب، خلاصه‌سازی و پرسشگری	تمرین دو نفره، ایفای نقش و مشاهده همتایان	تفاوت شنیدن و گوش‌دادن را توضیح دهد و تکنیک‌های گوش‌دادن فعال را در یک گفت‌وگو به‌کار گیرد.
هشتم	همدلی و درک دیدگاه دیگران؛ رابطه همدلی با اعتماد و ارتباط اثربخش	تمرین همدلی، ایفای نقش و بازخورد	احساس و دیدگاه طرف مقابل را بدون قضاوت درک و بازتاب کند و تفاوت همدلی و موافقت را توضیح دهد.
نهم	گشودگی، حمایتگری، مثبت‌گرایی و تساوی به‌عنوان ویژگی‌های ارتباط اثربخش	بحث موردی، کارگروهی و حل مسئله	ویژگی‌های ارتباط اثربخش را در یک موقعیت واقعی ارزیابی و راهکارهای تقویت آن‌ها را پیشنهاد کند.
دهم	ابراز وجود (Assertiveness)، بیان روشن نیازها و دیدگاه‌ها و مرزبندی حرفه‌ای	آموزش مهارت، ایفای نقش و بازخورد	پیام خود را روشن و محترمانه بیان کند و میان ابراز وجود، پرخاشگری و انفعال تمایز قائل شود.
یازدهم	بازخورد مؤثر و دریافت بازخورد؛ نقد سازنده و اصلاح سوءتفاهم‌ها	سناریو، تمرین بازخورد و بازتاب فردی	بازخورد مشخص، محترمانه و قابل اقدام ارائه دهد و بازخورد دریافتی را به‌صورت حرفه‌ای پردازش کند.
دوازدهم	ارتباط در تیم پژوهشی و محیط دانشگاهی؛ همکاری، اعتماد، نقش‌ها، ارتباط با استاد و همکار پژوهشی	کارگروهی، تحلیل موقعیت‌های واقعی پژوهشی	اصول ارتباط حرفه‌ای در تیم پژوهشی را به‌کار گیرد و عوامل مؤثر بر اعتماد و همکاری را تحلیل کند.
سیزدهم	تعارض در روابط میان فردی و مدیریت اختلاف؛ تشخیص مسئله، شنیدن دیدگاه‌ها و یافتن راه‌حل مشترک	حل مسئله، مذاکره و ایفای نقش	تعارض را از شخص تفکیک کرده، مسئله را تعریف و برای رسیدن به راه‌حل مشترک مذاکره کند.

چهاردهم	ارتباط حرفه‌ای در جلسات، مذاکره و گفت‌وگوهای دشوار؛ کنترل هیجان و حفظ احترام متقابل	شبیه‌سازی جلسه، ایفای نقش و بازخورد	برای یک گفت‌وگوی دشوار برنامه‌ریزی کرده و پیام خود را با حفظ رابطه حرفه‌ای منتقل کند.
پانزدهم	ارائه علمی و ارتباط با مخاطب؛ سازمان‌دهی پیام، بیان شفاهی، زبان بدن و پاسخ به پرسش‌ها	ارائه دانشجویی، ارزیابی همتا و بازخورد استاد	یک ارائه کوتاه علمی را با پیام روشن، ساختار مناسب، زبان بدن مؤثر و تعامل حرفه‌ای اجرا کند.
شانزدهم	جمع‌بندی، کاربرد مهارت‌های ارتباطی در پژوهش و حرفه؛ خودارزیابی نهایی و برنامه بهبود فردی	بحث جمع‌بندی، خودارزیابی پس‌آزمون و ارائه برنامه بهبود	پیشرفت خود را نسبت به ابتدای دوره ارزیابی و یک برنامه عملی برای تقویت مهارت‌های ارتباطی تدوین کند.
هفدهم	ارزشیابی	آزمون کتبی/تحلیلی و سنجش پیشرفت تحصیلی	دانشجو بتواند مفاهیم و مهارت‌های آموخته‌شده را در تحلیل موقعیت‌های ارتباطی به‌کار گیرد.